

คู่มือกรรมการ
ของ
บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

คำนำ

กองทุนรวมเป็นเครื่องมือในการลงทุน (Investment vehicle) สำหรับผู้ลงทุนที่ประสงค์จะนำเงินมาลงทุนในตลาดเงินตลาดทุน โดยให้ผู้ที่มีประสบการณ์ ความรู้ ความชำนาญในการลงทุนมาบริหารจัดการเพื่อให้สามารถกระจายการลงทุนในหลักทรัพย์ต่าง ๆ และลดความเสี่ยงจากการลงทุน ซึ่งผู้ลงทุนย่อมคาดหวังให้การลงทุนได้รับผลตอบแทนที่ดี ภายใต้กรอบความเสี่ยงที่ยอมรับได้

การจัดการลงทุน จึงเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการได้รับความไว้วางใจ (trust) และความเชื่อถือจากผู้ลงทุน บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน (“บลจ.”) ซึ่งทำหน้าที่จัดการกองทุน จึงต้องมีระบบการปฏิบัติงานที่ได้มาตรฐาน มีระบบควบคุมการปฏิบัติงาน การควบคุมภายใน และการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้ลงทุนมั่นใจได้ว่า บลจ. จะจัดการลงทุนอย่างเหมาะสมโดยมุ่งรักษาประโยชน์ที่ดีที่สุดต่อผู้ลงทุน ทั้งนี้ คณะกรรมการบริษัทมีส่วนสำคัญต่อการดำเนินการดังกล่าวข้างต้น เนื่องจากเป็นผู้กำหนดนโยบายในการดำเนินธุรกิจ รวมทั้งเป็นบุคคลสำคัญที่จะส่งเสริมให้ บลจ. มีวัฒนธรรมในการควบคุมการปฏิบัติงานที่ดี ดังนั้น เพื่อให้กรรมการของ บลจ. มีความรู้ ความเข้าใจถึงภารกิจ บทบาท และหน้าที่ ทั้งที่กำหนดไว้ในกฎหมายและที่เป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดี สำนักงานจึงได้จัดทำคู่มือกรรมการฉบับนี้ขึ้น โดยสำนักงานเห็นว่า คู่มือนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารระดับสูงของ บลจ. ด้วย

คู่มือกรรมการฉบับนี้มีเนื้อหาและสาระสำคัญ 4 บท ดังนี้

บทที่ 1 ความสำคัญของคณะกรรมการของ บลจ. โดยจะกล่าวถึงบทบาท และหน้าที่หลัก 2 ด้านของกรรมการ คือ (1) บทบาทในด้านการกำหนดกลยุทธ์ นโยบาย และเป้าหมายขององค์กร รวมถึงหน้าที่ในการคัดเลือกฝ่ายจัดการที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม (2) บทบาทในด้านการกำกับดูแลการดำเนินงานของฝ่ายจัดการ และส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมในการควบคุมการปฏิบัติงาน (compliance culture) ให้เกิดขึ้นใน บลจ.

บทที่ 2 ความคาดหวังในการทำหน้าที่ของกรรมการ และภาระความรับผิดชอบ โดยจะกล่าวถึงหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการ กรณีที่อาจทำให้กรรมการต้องมีความรับผิดเป็นการส่วนตัวจากการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งข้อพึงปฏิบัติในการทำหน้าที่ของกรรมการเพื่อให้เป็นไปตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี

บทที่ 3 โครงสร้างของคณะกรรมการของ บลจ. โดยจะครอบคลุมถึงความเหมาะสมของจำนวนและองค์ประกอบของคณะกรรมการ และบทบาทของคณะอนุกรรมการ

บทที่ 4 แนวทางของสำนักงานในการกำกับดูแล บลจ. โดยจะกล่าวถึงการกำกับดูแล บลจ. ตามแนว Risk-Based Approach

สำนักงานจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือกรรมการฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการทำหน้าที่กรรมการของ บลจ. และผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยในการส่งเสริมให้การดำเนินธุรกิจของ บลจ. สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ใน

การกำกับดูแลของสำนักงาน และมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ อันจะก่อให้เกิด
ความเชื่อมั่นต่อระบบตลาดทุนและการเติบโตของระบบเศรษฐกิจโดยรวม

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
พฤษภาคม 2552

สารบัญ

บทที่ 1	ความสำคัญของคณะกรรมการของบริษัทหลักทรัพย์ จัดการกองทุน	1
บทที่ 2	ความคาดหวังในการทำหน้าที่ของกรรมการและ ภาวะความรับผิดชอบ	16
บทที่ 3	โครงสร้างของคณะกรรมการของบริษัทหลักทรัพย์ จัดการกองทุน	23
บทที่ 4	การกำกับดูแลบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน ตามแนว Risk-Based Approach	28

ภาคผนวก

บรรณานุกรม

บทที่ 1

ความสำคัญของคณะกรรมการของบริษัทหลักทรัพย์ จัดการกองทุน (“บลจ.”)

บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการของ บลจ. ถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานของ บลจ. ให้เป็นไปตามกฎหมายและบรรลุผลสำเร็จตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ ดังนั้น เนื้อหาในบทนี้จะกล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการในภาพรวม และหน้าที่ในการบริหารจัดการกองทุนตามที่กฎหมายกำหนด จากนั้นจะกล่าวถึงความสำคัญของคณะกรรมการในบทบาทหน้าที่ 2 ด้านหลัก คือ (1) บทบาทในด้านการกำหนดกลยุทธ์ นโยบายและเป้าหมายขององค์กร รวมถึงหน้าที่ในการคัดเลือกฝ่ายจัดการที่มีคุณสมบัติเหมาะสมมาทำหน้าที่ในการจัดการ บลจ. (2) บทบาทในด้านการกำกับดูแลการดำเนินงานของฝ่ายจัดการ

บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการ

กรรมการเป็นบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้ถือหุ้นให้เข้ามาทำหน้าที่ในการจัดการ บลจ. ให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ และมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น เพื่อประโยชน์สูงสุดขององค์กร ดังนั้น ในการตัดสินใจดำเนินการใด ๆ คณะกรรมการควรกระทำอย่างมีเหตุผลและมีอิสระภายในกรอบจริยธรรมที่ดี และควรคำนึงถึงประโยชน์ของ บลจ. เป็นสำคัญ การที่กรรมการของ บลจ. จะคำนึงถึงผลประโยชน์ของ บลจ. เป็นสำคัญนั้น หมายถึง กรรมการต้องบริหารและดำเนินธุรกิจให้ได้รับ

ความไว้วางใจและความเชื่อมั่นจากผู้ลงทุน เนื่องจากธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทการจัดการลงทุนเป็นธุรกิจที่บริหารเงินทุนของบุคคลอื่น ซึ่งผู้ลงทุนที่นำเงินมาให้ บลจ. บริหาร คาดหวังว่า บลจ. ซึ่งเป็นมืออาชีพ จะใช้ความรู้ความสามารถ และความชำนาญบริหารจัดการเงินลงทุนของตนให้เกิดผลประโยชน์ที่ดีที่สุด

ทั้งนี้ กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกองทุน¹ ได้กำหนดมาตรฐานในการจัดการ เพื่อให้ บลจ. ในฐานะที่ได้รับความไว้วางใจจากลูกค้า ดำเนินการจัดการลงทุนโดยตั้งอยู่บนหลักแห่งความซื่อสัตย์สุจริต และความระมัดระวัง โดยได้ใช้ความรู้ความสามารถเชิงผู้ประกอบวิชาชีพเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของผู้ลงทุนอย่างเต็มที่ และได้มีการเปิดเผยข้อมูลให้ผู้ลงทุนได้รับข้อมูลอย่างเหมาะสมและเพียงพอ เพื่อให้ บลจ. ประกอบกิจการสมกับที่ได้รับความไว้วางใจจากผู้ลงทุนในฐานะผู้มีวิชาชีพ โดย บลจ. ควรจัดให้มีระบบงานที่ดี มีการแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานการกำกับดูแลการปฏิบัติงาน การบริหารความเสี่ยง การคัดเลือกและดูแลให้บุคลากรมีคุณสมบัติเป็นไปตามลักษณะงานที่ปฏิบัติ มาตรการป้องกันการล่วงรู้ข้อมูลภายในระหว่างหน่วยงานและบุคลากร มาตรการควบคุมภายในเพื่อตรวจสอบและถ่วงดุลการปฏิบัติงาน และเพื่อป้องกันมิให้เกิดการทำธุรกรรมที่มีลักษณะอันอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ รวมทั้ง

¹ ประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ กน. 30/2547 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการจัดตั้งและจัดการกองทุน ลงวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2547

การจัดเก็บเอกสารหลักฐานในการปฏิบัติงานเพื่อให้สามารถตรวจสอบ การปฏิบัติงานได้

จากหลักเกณฑ์ข้างต้น จึงนำไปสู่หน้าที่และความรับผิดชอบ ของคณะกรรมการใน 2 ด้านหลัก ดังนี้

1. บทบาทของคณะกรรมการในฐานะเป็นผู้กำหนดกลยุทธ์ นโยบายและเป้าหมาย และการคัดเลือกฝ่ายจัดการที่มีคุณสมบัติ เหมาะสม

คณะกรรมการควรกำหนดให้ฝ่ายจัดการจัดทำแผนกลยุทธ์ หรือแผนการดำเนินธุรกิจทั้งระยะสั้นและระยะยาว เพื่อให้เกิดความ ชัดเจนของทิศทางในการดำเนินธุรกิจ โดยแผนระยะสั้นควรกำหนดเป็น เป้าหมายไว้อย่างชัดเจนและสามารถวัดผลสำเร็จของแผนงานได้ ส่วน แผนระยะยาวควรแสดงวิสัยทัศน์ (Vision) และแนวคิดในการดำเนิน ธุรกิจโดยรวมของ บลจ.

เมื่อฝ่ายจัดการนำแผนกลยุทธ์หรือแผนธุรกิจไปปฏิบัติแล้ว คณะกรรมการควรให้ฝ่ายจัดการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ในกรณีที่ผลการดำเนินงานมีการเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมายที่กำหนด ให้ฝ่ายจัดการนำเรื่องดังกล่าวเสนอต่อคณะกรรมการ เพื่อให้คณะกรรมการ สามารถวิเคราะห์ถึงปัญหา สาเหตุ และหาทางปรับปรุงแผนธุรกิจให้ เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ในการนี้ คณะกรรมการควรให้ฝ่ายจัดการจัดหาข้อมูล เช่น อุปสรรคในการแข่งขัน โอกาสทางธุรกิจ การเปลี่ยนแปลงทางด้านกฎระเบียบต่าง ๆ ที่จะเป็น ประโยชน์ในการวางแผนและการกำหนดนโยบายแก่คณะกรรมการด้วย

นอกจากนี้ คณะกรรมการควรกำหนดให้ฝ่ายจัดการจัดทำ แผนนโยบายในการบริหารจัดการลงทุนที่สำคัญ ๆ เพื่อให้คณะกรรมการ เห็นชอบ ซึ่งอย่างน้อยควรครอบคลุม 7 เรื่องหลัก ๆ ดังต่อไปนี้

1.1 นโยบายการบริหารและจัดการความเสี่ยง (Risk Management)

ความสำคัญ : การประกอบธุรกิจจัดการกองทุน อาจเกิดความเสี่ยง หลายด้านที่กระทบต่อการปฏิบัติงาน และส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของ บลจ. เช่น ความเสี่ยงด้านการจัดการลงทุน (portfolio management risk) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (operational risk) เป็นต้น เพื่อ ป้องกันหรือลดความเสี่ยงดังกล่าว คณะกรรมการควรกำหนดนโยบาย การบริหารและจัดการเกี่ยวกับความเสี่ยง (risk management) เพื่อระบุ ประเด็น และกำหนดแนวทางการควบคุมความเสี่ยงต่าง ๆ ในระดับที่ ยอมรับได้ โดยจัดให้มีผู้รับผิดชอบที่มีความรู้ ความสามารถและ ประสบการณ์ที่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเป็นอิสระจากผู้ปฏิบัติงาน (risk taker) และไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์

องค์ประกอบ : ครอบคลุมเรื่องการระบุความเสี่ยง (risk identification) การประเมินความเสี่ยง (risk evaluation) เกี่ยวกับโอกาส หรือความถี่ที่จะเกิดความเสี่ยง และความมีนัยสำคัญหรือผลกระทบ การกำหนดเครื่องมือและมาตรการในการบริหารและจัดการกับความเสี่ยง ประเมินประสิทธิภาพในการบริหารและควบคุมความเสี่ยง

1.2 นโยบายการป้องกันความขัดแย้งทางผลประโยชน์ (COI) ในเรื่องการลงทุนเพื่อเป็นทรัพย์สินของ บลจ. การทำธุรกรรม

กับบุคคลที่เกี่ยวข้อง การซื้อขายหลักทรัพย์ของพนักงาน และการรับผลประโยชน์ตอบแทนจากการให้บริการบุคคลอื่น

ความสำคัญ : การจัดการกองทุนเป็นธุรกิจที่ต้องได้รับความไว้วางใจจากผู้ลงทุน อย่างไรก็ตาม ในการจัดการอาจมีโอกาที่จะเกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างของผู้ลงทุน (กองทุน) และ บลจ. หาก บลจ. ไม่มีการจัดการเกี่ยวกับความขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่ดี ก็อาจทำให้ไม่ได้รับการไว้วางใจและความเชื่อมั่นจากผู้ลงทุน และไม่มอบหมายเงินให้ บลจ. บริหาร ซึ่งก็จะเกิดผลเสียต่อ บลจ. ดังนั้น บลจ. จึงควรกำหนดนโยบายและแนวทางการป้องกันการกระทำที่มีลักษณะอันอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ และกำหนดระบบงานในการป้องกันมิให้เกิดการกระทำเช่นนั้น รวมทั้งมาตรการในการทำธุรกรรมต่าง ๆ ของ บลจ. เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ลงทุนอย่างเป็นธรรม

องค์ประกอบ : ครอบคลุมเรื่องการบริหารและจัดการลงทุนในทรัพย์สินต่าง ๆ เพื่อเป็นทรัพย์สินของ บลจ. (proprietary trading) การทำธุรกรรมเพื่อกองทุนกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง (affiliated transaction) ซึ่งรวมถึงธุรกรรมระหว่างกองทุนภายใต้การจัดการของ บลจ. ด้วย (cross trade) การรับผลประโยชน์ตอบแทนเนื่องจากการที่กองทุนใช้บริการบุคคลอื่น (soft commission) การลงทุนที่เป็นส่วนตัวของผู้บริหาร พนักงาน และลูกจ้างของ บลจ. (staff dealing) และมาตรการลงโทษกรณีมีพฤติกรรมที่เป็น COI และกรณีที่มีได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนด

1.3 การใช้สิทธิออกเสียง (Proxy Voting) ในฐานะผู้ถือหุ้นเพื่อรักษาประโยชน์ของกองทุน

ความสำคัญ : เพื่อเป็นการรักษาประโยชน์ของกองทุน และส่งเสริมให้บริษัทที่กองทุนลงทุนมีการกำกับดูแลกิจการที่ดี บลจ. ต้องจัดให้มีระบบในการไปใช้สิทธิออกเสียง (proxy voting) แทนกองทุน

องค์ประกอบ : ครอบคลุมเรื่องการมอบหมายให้บุคคลดำเนินการใช้สิทธิออกเสียง การกำหนดเรื่องที่จะส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของกองทุนที่ควรดำเนินการใช้สิทธิออกเสียง การตรวจสอบการดำเนินการในการใช้สิทธิออกเสียงที่ถือได้ว่ามีประสิทธิภาพ การกำหนดวิธีการเปิดเผยแนวปฏิบัติในการใช้สิทธิออกเสียงและการดำเนินการใช้สิทธิออกเสียงเพื่อให้ผู้ลงทุนเข้าถึงและรับทราบข้อมูลดังกล่าวได้โดยสะดวก

1.4 การรับลูกค้าและการทำธุรกรรมเพื่อลูกค้า เพื่อเป็นการป้องกันมิให้มีการใช้ธุรกิจกองทุนเป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน

ความสำคัญ : ธุรกิจกองทุนมีความเสี่ยงที่อาจถูกผู้กระทำความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (“กฎหมายฟอกเงิน”) ใช้เป็นช่องทางหนึ่งในการฟอกทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด บลจ. ซึ่งมีหน้าที่ตามกฎหมายฟอกเงิน จึงต้องกำหนดนโยบายและมีระบบการบริหารความเสี่ยงที่จะป้องกันมิให้มีการใช้ธุรกิจจัดการลงทุนเป็นช่องทางในการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย อาทิเช่น การจัดให้ลูกค้าแสดงตนก่อนการ

ทำธุรกรรม การรายงานธุรกรรมตามที่กฎหมายกำหนดต่อหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายฟอกเงิน เป็นต้น

องค์ประกอบ : ครอบคลุมเรื่องการรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (know your client / client due diligence หรือ KYC/CDD) การพิจารณารับลูกค้าหรือการทำธุรกรรมกับลูกค้า การพิจารณาระงับการทำธุรกรรมกับลูกค้าเป็นการชั่วคราว การพิจารณายุติความสัมพันธ์กับลูกค้า หรือการดำเนินการอื่นใดในกรณีที่ บลจ. ทราบว่าลูกค้าเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายฟอกเงิน หรือในกรณีที่ บลจ. ไม่สามารถดำเนินการรู้จักลูกค้าและตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าได้ในสาระสำคัญ การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (reporting of suspicious transactions) ตามกฎหมายฟอกเงิน และการเก็บรักษาเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการดำเนินการดังกล่าว

1.5 การลงทุนในตราสารอนุพันธ์ และตราสารที่เป็นนวัตกรรมทางการเงิน

ความสำคัญ : ตราสารอนุพันธ์และตราสารที่เป็นนวัตกรรมทางการเงิน เป็นตราสารการลงทุนที่มีความหลากหลาย และมีความซับซ้อน รวมถึงมีความเสี่ยงที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้น ก่อนการลงทุนในตราสารดังกล่าว บลจ. จึงต้องมีการกำหนดนโยบายความเสี่ยงในการลงทุนในตราสารอนุพันธ์ และตราสารที่เป็นนวัตกรรมทางการเงินที่

ชัดเจน มีความพร้อมด้านบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในตราสาร รวมทั้งระบบงานในการลงทุน และการบริหารความเสี่ยง

องค์ประกอบ : ครอบคลุมเรื่องนโยบายความเสี่ยงในการลงทุน ในตราสารอนุพันธ์และตราสารที่เป็นนวัตกรรมทางการเงิน ระบบการจัดการลงทุนที่มีขั้นตอน และวิธีการดำเนินการก่อนการลงทุนและภายหลังการลงทุน ซึ่งรวมถึงการวิเคราะห์การลงทุนเพื่อพิจารณาความเสี่ยงของตราสารว่า สอดคล้องกับนโยบายความเสี่ยงของกองทุนรวมทั้งการดูแล และการควบคุมการลงทุนให้เป็นไปตามนโยบาย วัตถุประสงค์การลงทุน และอัตราส่วนการลงทุนของแต่ละกองทุน

1.6 การคำนวณมูลค่ายุติธรรมของตราสาร และการตรวจสอบ ฝ่ายจัดการว่าได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

ความสำคัญ : มูลค่ายุติธรรมของตราสารที่เป็นทรัพย์สินของกองทุนเป็นข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณมูลค่าทรัพย์สินสุทธิ (“NAV”) ราคาซื้อและราคาขายคืนหน่วยลงทุน การคำนวณมูลค่ายุติธรรมของตราสารจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ทำให้เกิดความเชื่อมั่นและไว้วางใจจากผู้ลงทุน รวมทั้งยังเป็นเครื่องมือที่เชื่อถือได้ และเป็นประโยชน์สำหรับ บลจ. ในการจัดการลงทุน รวมทั้งประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกองทุนด้วย ดังนั้น บลจ. จึงต้องกำหนดนโยบาย ขั้นตอน และวิธีการในการกำหนดมูลค่ายุติธรรมของตราสารทั้งที่มีและไม่มีตลาดรองรับ ให้เป็นไปตามหลักสากลเป็นที่ยอมรับเป็นการทั่วไป มีการใช้แหล่งอ้างอิงมูลค่ายุติธรรม

ที่น่าเชื่อถือและเป็นปัจจุบัน มีความสม่ำเสมอในการปฏิบัติ รวมทั้งมีการ
สอบทานความถูกต้องของการคำนวณมูลค่ายุติธรรมดังกล่าว

องค์ประกอบ : ครอบคลุมเรื่องระบบในการกำหนดมูลค่ายุติธรรม
ของหลักทรัพย์ และทรัพย์สินอื่นของกองทุนให้เป็นที่ไปตามหลักวิชาการ
อันเป็นที่ยอมรับหรือมาตรฐานตามที่สมาคมกำหนด ระบบการคำนวณ
และการประกาศมูลค่าทรัพย์สินสุทธิ รวมทั้งกำหนดบุคคลที่ทำหน้าที่
ตรวจสอบความถูกต้องของการคำนวณมูลค่าทรัพย์สินสุทธิของกองทุน
ดังกล่าว กรณีจัดการกองทุนรวม ควรมีระบบในการสอบทาน และรับรอง
มูลค่าทรัพย์สินสุทธิของกองทุนที่ บลจ. คำนวณกับผู้ดูแลผลประโยชน์ของ
กองทุนรวม

1.7 แนวทางการรับและดำเนินการกับเรื่องร้องเรียน

ความสำคัญ : ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนของผู้ลงทุน จะทำให้
บลจ. ได้รับความเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานของ บลจ.
จากลูกค้าโดยตรง ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ บลจ. ในการปรับปรุงแก้ไขหรือ
พัฒนาการให้บริการระบบงานของ บลจ. ดีขึ้น รวมทั้งเป็นการสื่อสารทำ
ความเข้าใจและสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อลูกค้า บลจ. จึงต้องกำหนดนโยบาย
ขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินการ กำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบ
รวมทั้งการรายงานการดำเนินการเรื่องร้องเรียนให้คณะกรรมการทราบ
ด้วย

องค์ประกอบ : ครอบคลุมเรื่องระบบการรับข้อร้องเรียนของลูกค้า
ในส่วนที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ที่เกิดจากการกระทำของ

บริษัท พนักงาน หรือตัวแทนของ บลจ. และดำเนินการแก้ไขปัญหา
ข้อร้องเรียนโดยเร็ว

เมื่อได้มีการกำหนดนโยบายแล้ว คณะกรรมการควรให้ฝ่าย
จัดการชี้แจงหรือมีระบบในการถ่ายทอดให้บุคลากรในองค์กรรับทราบ
ถึงนโยบายดังกล่าว เพื่อให้ทุกคนเข้าใจมาตรฐานการปฏิบัติงาน
รวมทั้งจัดให้มีการทบทวนปรับปรุงนโยบายและแผนงานเป็นครั้งคราว
เพื่อให้นโยบายดังกล่าวสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ที่ได้กำหนดไว้

อย่างไรก็ดี ความสำเร็จของ บลจ. นอกจากจะขึ้นอยู่กับ
แนวนโยบายและวิสัยทัศน์ของคณะกรรมการแล้ว ยังขึ้นอยู่กับความ
สามารถของฝ่ายจัดการในการนำนโยบายไปปฏิบัติ การมีฝ่ายจัดการที่มี
ความรู้ความสามารถ มีจริยธรรมในการประกอบธุรกิจย่อมทำให้การ
ดำเนินงานของ บลจ. เป็นไปตามแผนธุรกิจที่คณะกรรมการกำหนดไว้
 อีกทั้งยังอยู่ภายใต้กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น คณะกรรมการ
จึงควรเข้ามามีบทบาทในการคัดเลือกบุคคลที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่ง
หัวหน้าคณะผู้บริหาร (chief executive officer / managing director)
รวมทั้งดูแลการคัดเลือกผู้บริหารระดับสูงในสายงานที่สำคัญ ๆ

ในการคัดเลือกฝ่ายจัดการ คณะกรรมการควรคัดเลือกบุคคลที่มี
คุณสมบัติเหมาะสม โดยพิจารณาจากความรู้ความสามารถ ประสบการณ์
การทำงาน ประวัติและจริยธรรมในการประกอบธุรกิจ แนวทางปฏิบัติ
อย่างหนึ่งที่น่ามาใช้ในการคัดเลือกฝ่ายจัดการ คือ การแต่งตั้ง
คณะกรรมการสรรหาเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าว อย่างไรก็ตาม กระบวนการ

ในการสรรหาฝ่ายจัดการของแต่ละ บลจ. อาจแตกต่างกันขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมของแต่ละองค์กร นอกจากนี้ คณะกรรมการควรพิจารณากรณีจำเป็นที่อาจต้องถอดถอนผู้บริหารระดับสูงเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ขององค์กรและผู้ถือหุ้น ในการนี้คณะกรรมการควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการเรื่องดังกล่าวไว้ให้ชัดเจนด้วย

นอกเหนือจากการคัดเลือกฝ่ายจัดการแล้ว บทบาทที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ได้แก่ การประเมินผลการปฏิบัติงานของฝ่ายจัดการซึ่งควรจะต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์ และปัจจัยชี้วัดในการประเมินผลที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม เช่น ผลประกอบการของกองทุน ส่วนแบ่งการตลาด เป็นต้น โดยคณะกรรมการควรจะสื่อสารให้ฝ่ายจัดการทราบถึงความคาดหวังพร้อมทั้งแจ้งให้ทราบถึงผลลัพธ์ในการประเมินผลงาน (feed back) อย่างชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ฝ่ายจัดการสามารถนำไปพัฒนาการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ตามเป้าหมายที่คณะกรรมการมุ่งหวัง

บทบาทของกรรมการในส่วนที่เกี่ยวกับการกำหนดกลยุทธ์ นโยบาย และเป้าหมายขององค์กร

1. กำหนดแผนดำเนินธุรกิจทั้งระยะสั้นและระยะยาว
2. อนุมัตินโยบายที่สำคัญ ๆ ในการบริหารจัดการลงทุน
3. คัดเลือกฝ่ายจัดการที่มีคุณสมบัติเหมาะสม

2. บทบาทของคณะกรรมการในด้านการกำกับดูแล การดำเนินงานของฝ่ายจัดการ

ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วในตอนต้นว่า แม้ว่าคณะกรรมการจะได้อบรมหมายหน้าที่การจัดการงานประจำวันให้แก่ฝ่ายจัดการ คณะกรรมการก็ยังคงมีความรับผิดชอบที่จะต้องกำกับดูแลและติดตามการดำเนินงานของ บลจ. ให้ดำเนินไปได้ด้วยดีภายใต้กฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่ใช้บังคับอยู่ รวมทั้งเป็นไปตามเป้าหมายและแผนงานที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการ คณะกรรมการต้องคอยสอดส่องดูแลว่ามีสัญญาณใดที่บ่งชี้ถึงความไม่สุจริต ความไม่มีความสามารถ หรือข้อผิดพลาดในการดำเนินการของฝ่ายจัดการ และคณะกรรมการควรทราบถึงสภาวะการดำเนินงานของ บลจ. รวมทั้งปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกที่อาจมีผลกระทบต่อ บลจ. ไม่ว่าจะเป็นสภาพการแข่งขันทางธุรกิจ ภาวะเศรษฐกิจ ความเสี่ยงในการลงทุนที่เปลี่ยนแปลงไป กฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประกอบการประกอบธุรกิจ แนวนโยบายของทางการเพื่อที่จะได้สามารถปรับเปลี่ยนนโยบายหรือกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ ดังนั้น คณะกรรมการควรกำหนดให้ฝ่ายจัดการรายงานเกี่ยวกับการดำเนินงานเป็นประจำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสถานะและผลการดำเนินการด้านต่าง ๆ เช่น รายงานผลประกอบการ รายงานเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจของ บลจ. รายงานการติดตามการแก้ไขต่าง ๆ ที่คณะกรรมการได้มอบหมายหรือสั่งการ และรายงานการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ

ต่าง ๆ เป็นต้น ในกรณีที่เรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องทางเทคนิคหรือ คณะกรรมการอาจไม่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น คณะกรรมการควร แสวงหาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญก่อนที่จะทำการตัดสินใจ

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งคณะกรรมการย่อยชุดต่าง ๆ เพื่อช่วย ดำเนินการติดตามดูแลการทำงานของฝ่ายจัดการ และพิจารณาถ่วงดุลของ งานในด้านสำคัญ ซึ่งคณะกรรมการยังคงมีความรับผิดชอบการ ดำเนินงานและการตัดสินใจของคณะกรรมการย่อยอยู่ ดังนั้น ในการมอบ อำนาจ คณะกรรมการควรกำหนดขอบเขตและรายละเอียดที่ชัดเจนด้วยความระมัดระวัง รวมทั้งควรตรวจสอบว่า การใช้อำนาจดังกล่าวเป็นไปตามขอบเขตของอำนาจที่ได้มอบหมายไว้หรือไม่ด้วย

นอกจากนี้ เพื่อให้การกำกับดูแลการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ และหน่วยงานกำกับดูแลการปฏิบัติงาน (compliance unit) สามารถ ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเป็นอิสระปราศจากการแทรกแซงของฝ่ายจัดการ จึง ควรกำหนดให้หน่วยงานดังกล่าวรายงานโดยตรงต่อคณะกรรมการ หรือ คณะกรรมการอื่นที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ เช่น คณะกรรมการ ตรวจสอบ คณะกรรมการควบคุมการปฏิบัติงาน เป็นต้น ซึ่งคณะกรรมการ ควรให้ความสำคัญต่อรายงานการตรวจสอบของหน่วยงานกำกับดูแลการ ปฏิบัติงาน และกำหนดให้ฝ่ายจัดการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขในกรณีที่ เกิดปัญหา รวมทั้งจัดให้มีระบบติดตามและประเมินความเพียงพอของ ระบบการควบคุมการปฏิบัติงานและระบบควบคุมภายในอย่างสม่ำเสมอ

เช่น กำหนดให้หน่วยงานควบคุมการปฏิบัติงานรายงานผลการประเมินความเพียงพอของระบบดังกล่าวเป็นรายไตรมาส เป็นต้น

คณะกรรมการควรส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมในการควบคุมการปฏิบัติงานที่ดี (compliance culture) เพื่อรักษาผลประโยชน์ที่ดีที่สุดของผู้ลงทุนภายใต้ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ การมีวัฒนธรรมในการควบคุมการปฏิบัติงานที่ดี หมายถึง การที่ บลจ. และพนักงานทุกคนเห็นความสำคัญ และปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณในการประกอบธุรกิจ ตลอดจนกฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีโครงสร้างและระบบงานโดยรวมที่ดีที่สามารถป้องกันการทุจริตของเจ้าหน้าที่ และป้องกันมิให้ บลจ. ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือในการประกอบธุรกิจของบริษัท และให้การประกอบธุรกิจของ บลจ. เป็นไปตามหลักความไว้วางใจ ตลอดจนจัดให้มีคู่มือการปฏิบัติงาน และมีการควบคุมดูแลให้มีการปฏิบัติตามคู่มือและกฎระเบียบต่าง ๆ โดยหัวหน้าหน่วยงานและหน่วยงานควบคุมการปฏิบัติงาน

โดยสรุปแล้วการที่ บลจ. จะมี compliance culture ได้ คณะกรรมการต้องเห็นความสำคัญและส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมดังกล่าว ซึ่งสำนักงาน ก.ล.ต. คาดหวังให้คณะกรรมการปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างที่ดี และกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมให้เกิด compliance culture ขึ้นใน บลจ.

บทบาทของกรรมการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแล
การปฏิบัติงานของฝ่ายจัดการ

1. ให้ฝ่ายจัดการรายงานการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ
2. กำหนดหน้าที่และดูแลติดตามการดำเนินงานของคณะกรรมการย่อย
3. สนับสนุนการทำงานของหน่วยงานควบคุมการปฏิบัติงาน (compliance unit)
4. ส่งเสริมให้เกิด compliance culture ใน บลจ.

บทที่ 2

ความคาดหวังในการทำหน้าที่ของกรรมการและ ภาระความรับผิดชอบ

เนื้อหาในบทนี้จะกล่าวถึงหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการ รวมทั้งกรณีที่อาจทำให้กรรมการต้องมีการความรับผิดชอบเป็นการส่วนตัวจากการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งข้อพึงปฏิบัติในการทำหน้าที่ของกรรมการเพื่อให้เป็นไปตามหลักของการกำกับดูแลกิจการที่ดี

1. กฎหมายวางหลักเกณฑ์ให้กรรมการต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างไร

หลักเกณฑ์ว่าด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

กรรมการมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและดูแลรักษาผลประโยชน์ของ บลจ. โดยต้องไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่ หรือใช้ข้อมูลภายในที่ได้รับมาในฐานะกรรมการแสวงหาประโยชน์แก่ตนหรือบุคคลอื่นใด รวมทั้งต้องไม่นำเอาโอกาสทางธุรกิจหรือโอกาสอย่างอื่นซึ่งในความเป็นจริงควรจะตกแก่ บลจ. มาเป็นของตนหรือบุคคลอื่นใด กรรมการควรปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ของ บลจ. อย่างแท้จริง และไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้องกับธุรกรรมใด ๆ ที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างตนกับ บลจ. หรือกองทุนรวมภายใต้การจัดการของ บลจ.

หลักเกณฑ์ว่าด้วยความระมัดระวัง

กฎหมายได้วางหลักเกณฑ์ให้กรรมการต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวัง ในระดับที่พึงคาดหมายได้เช่นวิญญูชนพึงปฏิบัติ การที่จะพิจารณาว่า กรรมการได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวังแล้วหรือไม่ นั้น ต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นรายกรณี อย่างไรก็ตาม ในการปฏิบัติหน้าที่โดยทั่วไป กรรมการควรสอดส่องดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายจัดการอย่างสม่ำเสมอ โดยต้องจัดให้ฝ่ายจัดการรายงานฐานะการเงิน การบริหารความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลสำคัญแก่กรรมการเป็นประจำ ขณะเดียวกันกรรมการต้องใช้ประสบการณ์ในการสังเกตการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ใน บลจ. เหตุการณ์ผิดปกติที่อาจเป็นสัญญาณเตือนภัยหรือบอกเหตุว่ามีเหตุการณ์ไม่ชอบเกิดขึ้นใน บลจ. เพื่อที่จะสามารถสั่งการแก้ไขได้ทันที่ และต้องซักถามฝ่ายจัดการให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนหากเห็นว่ามีกรณีการดำเนินงานใน บลจ. ที่ขัดแย้งต่อนโยบายที่กำหนดไว้หรือตามที่กฎหมายกำหนด

ในการตัดสินใจทางธุรกิจ กรรมการต้องอาศัยข้อมูลและความคิดเห็นที่ได้รับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายจัดการ ที่ปรึกษา หรือผู้สอบบัญชี และหากกรรมการได้พิจารณาข้อมูลและความคิดเห็นดังกล่าว โดยใช้วิจารณญาณของตนอย่างเป็นอิสระและด้วยความระมัดระวังตามสมควร ตลอดจนเชื่อโดยสุจริตและมีเหตุผลสมควรว่า ผู้ให้ข้อมูลและความคิดเห็นเป็นผู้มีความน่าเชื่อถือและมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับข้อมูล

หรือความเห็นที่ได้นำเสนอ กรรมการก็สามารถใช้ข้อมูลที่ได้รับเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจได้

สำหรับประเทศไทยยังไม่มีคำพิพากษาศาลฎีกาวางบรรทัดฐานเกี่ยวกับเรื่องภาวะความรับผิดของกรรมการสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ บลจ. อันเนื่องมาจากการตัดสินใจของกรรมการ แต่ศาลในหลาย ๆ ประเทศรวมทั้งสหรัฐอเมริกาจะใช้หลักเรื่อง “การตัดสินใจทางธุรกิจ (Business Judgment Rule)” เป็นเกณฑ์การพิจารณาความรับผิดของกรรมการ² ซึ่งหลักดังกล่าวมาจากแนวคิดที่ว่า กฎหมายไม่ควรเอาผิดกับกรรมการที่ได้ตัดสินใจทางธุรกิจโดยยึดถือหลักประโยชน์ของบริษัทด้วยความระมัดระวังตามสมควรแล้ว แม้จะปรากฏในภายหลังว่าไม่ประสบความสำเร็จหรือมีความเสียหายเกิดขึ้น โดยในการพิจารณาว่า กรรมการที่ได้ตัดสินใจทางธุรกิจโดยยึดถือหลักประโยชน์ของบริษัทด้วยความระมัดระวังตามสมควรหรือไม่นั้น ศาลของสหรัฐอเมริกาใช้หลักพิจารณาแต่ละกรณี ดังนี้

- (1) กรรมการไม่มีผลประโยชน์ส่วนตนในการตัดสินใจทางธุรกิจนั้น
- (2) กรรมการเชื่อโดยมีเหตุผลอันสมควรในสถานการณ์ในขณะนั้นว่า ตนได้รับข้อมูลที่เพียงพอสำหรับการตัดสินใจแล้ว และ
- (3) กรรมการเชื่อโดยมีเหตุผลอันสมควรว่าการตัดสินใจทางธุรกิจนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์ของบริษัทอย่างแท้จริง

² จากคู่มือสำหรับกรรมการสถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย

แม้ว่ากรรมการจะไม่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจการจัดการงานประจำวันของ บลจ. แต่กรรมการก็ยังมีหน้าที่ที่จะต้องควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของฝ่ายจัดการด้วยความระมัดระวังตามควร ดังนั้น กรรมการจึงต้องศึกษาทำความเข้าใจธุรกิจ (Know your business) ตลอดจนจนศึกษาผลกระทบที่อาจจะมีต่อการดำเนินงานของ บลจ. โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการเงินและชื่อเสียงของ บลจ. กรณีที่มีปัญหาพิจารณาดี กรรมการจึงไม่สามารถยกเอาความไม่รู้ หรือความไม่เข้าใจธุรกิจ หรือเหตุผลที่ว่าตนเป็นกรรมการเพียงในตำแหน่งโดยไม่มีหน้าที่อะไรใน บลจ. มาเป็นข้อต่อสู้ให้ตนพ้นผิดได้

ในกรณีที่กรรมการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตหรือกระทำการใด ๆ อันฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายอาจมีความผิดและต้องรับโทษทางอาญาตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งมีบทกำหนดโทษตั้งแต่ปรับจนถึงจำคุก หรือทั้งจำคุกทั้งปรับ ทั้งนี้ ความหนักเบาของโทษจะขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงและระดับความรุนแรงของการกระทำความผิดที่เกิดขึ้น นอกจากความรับผิดทางอาญาแล้ว กรรมการอาจต้องรับผิดทางแพ่งเป็นการส่วนตัว ในกรณีที่กรรมการกระทำการโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อก่อให้เกิดความเสียหาย หรือกระทำการโดยปราศจากอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจที่ได้รับมอบหมายจาก บลจ. ซึ่งบทบัญญัติความรับผิดทั้งทางอาญา และทางแพ่งที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการทำหน้าที่ของกรรมการ บลจ. ได้กำหนดไว้ในกฎหมายหลายฉบับด้วยกัน เช่น พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ซึ่งแก้ไข

เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติกำหนดความรับผิดชอบเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคมและมูลนิธิ พ.ศ. 2499 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทั้งนี้ โดยมีมาตราที่เกี่ยวข้องซึ่งปรากฏในภาคผนวกแนบท้ายคู่มือฉบับนี้

2. สำนักงาน ก.ล.ต. มีอำนาจดำเนินการกับกรรมการของ บลจ. อย่างไรบ้าง

ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 บลจ. ต้องขอความเห็นชอบบุคคลที่จะมาเป็นกรรมการ โดยบุคคลดังกล่าว ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนด ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งกรรมการสำนักงาน ก.ล.ต. จะพิจารณาโดยใช้หลักความสามารถและความเหมาะสม (fit and proper) เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา การพิจารณาเรื่องความสามารถนั้น สำนักงาน ก.ล.ต. จะพิจารณาจากคุณวุฒิ การศึกษา และประสบการณ์ทำงานของบุคคลดังกล่าวว่า มีความเหมาะสมเพียงพอที่จะปฏิบัติหน้าที่กรรมการของ บลจ. หรือไม่ สำหรับความเหมาะสมนั้น สำนักงาน ก.ล.ต. จะพิจารณาจากชื่อเสียง ความน่าเชื่อถือ และความน่าไว้วางใจของบุคคลดังกล่าวจากประวัติการกระทำผิดกฎหมาย สถานะทางการเงิน และประวัติการดำเนินธุรกิจ ฯลฯ

ในกรณีที่ บลจ. มีการกระทำผิดและสำนักงาน ก.ล.ต. พิจารณา แล้วเห็นว่า การกระทำผิดดังกล่าวของ บลจ. เกิดจากกรรมการสั่งการ หรือไม่สั่งการ การกระทำหรืองดเว้นการกระทำ หรือเกิดจากการ ละเลยการทำหน้าที่ตามสมควรของกรรมการในการตรวจสอบดูแลมิให้ ฝ่ายจัดการฝ่าฝืนหรือปฏิบัติไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันอาจก่อให้เกิด ความเสียหายต่อฐานะการเงิน การดำเนินธุรกิจ หรือต่อลูกค้า รวมทั้งมี การปฏิบัติฝ่าฝืนในลักษณะอื่นใดอันเป็นลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย สำนักงาน ก.ล.ต. สามารถดำเนินการลงโทษกรรมการดังกล่าวได้ โดยมี ระดับการลงโทษตั้งแต่ เตือน ภาคทัณฑ์ ดำเนินโดยเปิดเผยต่อ สาธารณชน สั่งพัก หรือเพิกถอนการให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ ปัจจุบันการ กำหนดระยะเวลาในการห้ามเป็นกรรมการจะมีระยะเวลาสูงสุดไม่เกิน 15 ปี ขึ้นอยู่กับระดับความร้ายแรงของพฤติกรรมของการปฏิบัติฝ่าฝืน

สำนักงาน ก.ล.ต. จะพิจารณานำข้อมูลเกี่ยวกับระดับความ ร้ายแรงและความถี่ของประวัติของพฤติกรรมที่เข้าข่ายเป็นการฝ่าฝืน หรือปฏิบัติไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือจรรยาบรรณ หรือมาตรฐานใน การประกอบธุรกิจ มาร่วมพิจารณาว่า กรรมการใดมีพฤติกรรมที่เข้า ขายเป็นพฤติกรรมอันเป็นลักษณะต้องห้ามที่ไม่สามารถทำหน้าที่หรือ ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งกรรมการใน บลจ. ด้วย

นอกจากนี้ ในกรณีที่สำนักงาน ก.ล.ต. สั่งการให้ บลจ. ดำเนินการแก้ไขฐานะหรือการดำเนินงานอันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของประชาชนและกรรมการไม่ปฏิบัติตาม

สำนักงาน ก.ล.ต. มีอำนาจสั่งให้ บลจ. นั้นถอดถอนกรรมการผู้เป็นต้นเหตุดังกล่าวออกจากตำแหน่งได้ และมีอำนาจสั่งให้ บลจ. นั้นแต่งตั้งบุคคลอื่นโดยความเห็นชอบของสำนักงาน ก.ล.ต. เข้าดำรงตำแหน่งแทนกรรมการรายนั้นได้ ซึ่งหาก บลจ. ไม่ดำเนินการถอดถอนกรรมการรายดังกล่าว สำนักงาน ก.ล.ต. ด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ก.ล.ต. มีอำนาจถอดถอนกรรมการรายนั้นได้โดยให้ถือว่าคำสั่งของสำนักงาน ก.ล.ต. เป็นมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้น

3. การกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับกรรมการ

หลักการในเรื่องการกำกับดูแลกิจการที่ดีไม่ได้มีผลบังคับดังเช่นกฎหมาย แต่การนำหลักการดังกล่าวมาถือปฏิบัติจะช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงานของกรรมการ และสร้างความเชื่อมั่นแก่ลูกค้าหน่วยงานที่กำกับดูแล และผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เป็นอย่างมาก สำนักงาน ก.ล.ต. สนับสนุนให้กรรมการนำหลักการในเรื่องดังกล่าวมาถือปฏิบัติตามความเหมาะสม องค์กรระหว่างประเทศหลายแห่ง เช่น The International Organization of Securities Commissions (IOSCO) Organization For Economic Co-operation and Development (OECD) และ Asian Development Bank (ADB) อีกทั้งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และธนาคารแห่งประเทศไทยได้จัดทำหลักการในการกำกับดูแลกิจการที่ดีไว้ ซึ่งหากกรรมการได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

บทที่ 3

โครงสร้างของคณะกรรมการของบริษัทหลักทรัพย์

จัดการลงทุน

การมีโครงสร้างคณะกรรมการที่เหมาะสมจะช่วยให้คณะกรรมการทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื้อหาในบทนี้จะครอบคลุมถึงความเหมาะสมของจำนวนและองค์ประกอบของคณะกรรมการ และบทบาทของคณะกรรมการเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระงานของคณะกรรมการในเรื่องที่สำคัญ ๆ

1. จำนวนกรรมการในคณะกรรมการของบริษัทหลักทรัพย์จัดการลงทุน (“บลจ.”)

พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 กำหนดว่า คณะกรรมการจะต้องประกอบด้วยกรรมการอย่างน้อย 5 คน³ ส่วนประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่มีข้อกำหนดในเรื่องดังกล่าว แต่ให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นเป็นผู้กำหนดในเรื่องดังกล่าวเอง⁴ สำหรับในส่วนของกฎหมายหลักทรัพย์นั้น มีข้อกำหนดให้ บลจ. มีคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งประกอบด้วย กรรมการที่ไม่ได้รับผิดชอบการบริหารงานประจำวัน และมีจำนวนไม่น้อยกว่า 2 คน⁵ อย่างไรก็ตามก็ดี สำนักงาน ก.ล.ต. มี

³ พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 มาตรา 67

⁴ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1150

⁵ ประกาศคณะกรรมการกำกับตลาดทุนที่ ทธ/ช/ด/น.1/2552 เรื่อง การจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทหลักทรัพย์

ข้อสังเกตว่าจำนวนกรรมการควรจะเหมาะสมกับขนาดของกิจการ นอกจากนี้ ควรคำนึงถึงคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ามาเป็นกรรมการ และการนำความรู้ความสามารถของกรรมการแต่ละคนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานของ บลจ.

2. องค์ประกอบของคณะกรรมการของ บลจ.

คณะกรรมการควรประกอบด้วยผู้มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่หลากหลายอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจของ บลจ. นอกจากนี้ คณะกรรมการควรต้องมีความเป็นอิสระจากฝ่ายจัดการในระดับหนึ่ง และไม่ควรมีความเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดกับฝ่ายจัดการของ บลจ. ในลักษณะที่อาจถูกครอบงำโดยกลุ่มบุคคลใด ทั้งนี้ เพื่อให้มีความสมดุลเรื่องอำนาจและการสอบทานการปฏิบัติงานของฝ่ายจัดการ แนวคิดหนึ่งของการสร้างความสมดุลในเรื่องนี้ คือ การกำหนดให้ประธานคณะกรรมการ บลจ. เป็นคนละคนกับผู้มีอำนาจสูงสุดของฝ่ายจัดการ⁶ รวมทั้งในคณะกรรมการควรมีกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารในจำนวนไม่น้อยกว่ากรรมการที่เป็นผู้บริหาร โดยกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารควรจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับธุรกิจจัดการลงทุนพอควร

⁶ หนังสือเวียนที่ กต.น.(ว) 13/2551 เรื่อง การส่งเสริมการกำกับดูแลกิจการที่ดีของตัวกลางในธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทการจัดการกองทุนรวม/กองทุนส่วนบุคคล และธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าประเภทการเป็นผู้จัดการเงินทุนสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ลงวันที่ 2 เมษายน 2551

และสามารถให้ความเห็นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทิศทางการดำเนินธุรกิจของ บลจ.

ทั้งนี้ ปัจจุบันพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 อนุญาตให้บริษัทหลักทรัพย์แต่งตั้งผู้บริหารชั่วคราวได้⁷ แต่กรรมการของ บลจ. ที่เป็นผู้บริหารของบริษัทหลักทรัพย์อื่นด้วย ควรต้องตระหนักถึงประเด็นความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ซึ่งรวมถึงการป้องกันการใช้อิทธิพลภายใน และจัดให้มีมาตรการที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันความขัดแย้งทางผลประโยชน์ดังกล่าว เช่น ไม่เข้าร่วมหรืองดออกเสียงในการประชุมที่มีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ กรณีมีส่วนร่วมในการเข้าประชุม กรรมการควรเปิดเผยหน้าที่ความรับผิดชอบของการดำรงตำแหน่งผู้บริหารในบริษัทหลักทรัพย์อื่น พร้อมทั้งให้บันทึกการดำเนินการดังกล่าวไว้เป็นหลักฐานด้วย เป็นต้น

3. การจัดให้มีคณะกรรมการย่อย

แนวทางหนึ่งที่จะมีส่วนช่วยให้คณะกรรมการสามารถติดตามดูแลการทำงานของฝ่ายจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น คือการจัดตั้งคณะกรรมการย่อยที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อพิจารณาถ่วงถ่วงองงานในด้านที่สำคัญ ๆ ของ บลจ. เช่น คณะกรรมการลงทุน คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง และคณะกรรมการตรวจสอบ เป็นต้น ทั้งนี้ ในการตั้งคณะกรรมการย่อยไม่ว่าชุดใด คณะกรรมการ

⁷ ประกาศคณะกรรมการกำกับตลาดทุนที่ ทธ/น.ช. 26/2551 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการเป็นผู้บริหารของบริษัทหลักทรัพย์ ลงวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551

บริษัทควรจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน

แม้ว่าคณะกรรมการจะได้มอบหมายหน้าที่ให้คณะกรรมการย่อยปฏิบัติงานแทน แต่คณะกรรมการบริษัทยังคงมีหน้าที่รับผิดชอบในผลการดำเนินงานและการตัดสินใจต่าง ๆ ของคณะกรรมการย่อยอยู่ ดังนั้น จึงต้องกำกับดูแลคณะกรรมการย่อยให้มีการดำเนินงานด้วยความรับผิดชอบ และอยู่ภายใต้กรอบอำนาจที่คณะกรรมการมอบหมาย โดยควรให้มีการรายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการย่อยต่อคณะกรรมการอย่างสม่ำเสมอ

ในการพิจารณาจัดตั้งคณะกรรมการย่อยว่าควรจะมีกี่คณะ และในแต่ละคณะจะมีจำนวนเท่าใด หรือมีองค์ประกอบอย่างไรนั้น มีประเด็นสำคัญที่ควรคำนึงถึง คือ ขนาดและโครงสร้างขององค์กร ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของผู้ที่จะเข้าร่วมในคณะกรรมการย่อย อีกทั้งประเด็นในเรื่องความขัดแย้งทางผลประโยชน์และความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ด้วย เช่น ผู้บริหารที่ดูแลการลงทุนของกองทุนไม่ควรร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการลงทุนเพื่อบริษัท ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ บลจ. ใช้ประโยชน์จากข้อมูลการลงทุนของกองทุนเพื่อประโยชน์ของตนเอง หรือคณะกรรมการควบคุมการปฏิบัติงานควรประกอบด้วยบุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานประจำวัน ทั้งนี้ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวสามารถทำหน้าที่ในการควบคุมการปฏิบัติงานของ บลจ. ได้อย่างเป็นอิสระ เป็นต้น

คณะกรรมการอาจพิจารณาจัดตั้งคณะกรรมการย่อยตามความเหมาะสม อย่างไรก็ดี เพื่อให้การจัดการ บลจ. มีประสิทธิภาพและช่วยลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจ สำนักงาน ก.ล.ต. สนับสนุนให้ บลจ. จัดตั้งคณะกรรมการลงทุน (investment committee) คณะกรรมการตรวจสอบ (audit committee) หรือ คณะกรรมการควบคุมการปฏิบัติงาน (compliance committee) และคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง (risk management committee) และเพื่อให้คณะกรรมการย่อยสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ คณะกรรมการบริษัทควรกำหนดให้ฝ่ายจัดการให้การสนับสนุนคณะกรรมการย่อยชุดต่าง ๆ ทั้งในด้านข้อมูลและบุคลากร

หนึ่ง กฎหมายหลักทรัพย์⁸ ได้กำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบของ บลจ. ในการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติการณ์อันควรสงสัยว่า ผู้บริหารของ บลจ. ได้กระทำความผิดตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้รับแจ้งจากผู้สอบบัญชี และให้รายงานผลการตรวจสอบในเบื้องต้นให้แก่สำนักงานทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากผู้สอบบัญชี

⁸ มาตรา 89/25 แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551

บทที่ 4

การกำกับดูแลบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน

ตามแนว Risk-Based Approach (RBA)

สำนักงาน ก.ล.ต. ได้พัฒนากรอบในการกำกับดูแล บลจ. โดยให้ความสำคัญกับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในการประกอบธุรกิจ (Risk-Based Approach : RBA) ใน 4 ด้าน ดังนี้

1. Operation Risk : พิจารณาความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน ว่ามีความรัดกุมของโครงสร้าง ระบบและวิธีการปฏิบัติงานในภาพรวม โดยพิจารณาจากปัจจัยชี้วัด 7 ด้าน ได้แก่

1.1 โครงสร้างและระบบงานโดยรวมที่สามารถป้องกันมิให้ บลจ. มีปัญหาด้านการปฏิบัติงานและบริหารงาน โดยพิจารณาจากการจัดโครงสร้างงานในลักษณะที่ทำให้สามารถปฏิบัติงานและคานอำนาจซึ่งกันและกัน สามารถป้องกันความขัดแย้งทางผลประโยชน์ และสามารถป้องกันการรั่วไหลข้อมูลภายใน (Chinese wall) เป็นต้น รวมทั้งการดำรงคุณสมบัติของบุคลากรให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

1.2 ระบบควบคุมภายในและมาตรการป้องกันความขัดแย้งทางผลประโยชน์ โดยพิจารณาจากการจัดให้มีการแบ่งแยกหน้าที่และความรับผิดชอบที่ชัดเจนเพื่อประโยชน์ในการสอบทาน (check and balance) มีหลักปฏิบัติในการจัดเก็บและควบคุมเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการควบคุมการเข้าถึงข้อมูลภายใน มีมาตรการป้องกันความขัดแย้ง

ทางผลประโยชน์ มีระบบในการควบคุมการลงทุน มีหลักปฏิบัติในการจัดสรรหลักทรัพย์อย่างเป็นธรรม และมีหลักปฏิบัติในการรวบรวมหลักฐานในการตัดสินใจลงทุนและบันทึกเหตุผล

1.3 ระบบการคำนวณและประกาศ NAV โดยพิจารณาจากขั้นตอนการปฏิบัติงาน เช่น ต้องมีระบบคำนวณมูลค่ายุติธรรมของหลักทรัพย์ มีการสอบทานการคำนวณมูลค่าทรัพย์สินสุทธิกับผู้ดูแลผลประโยชน์ การประกาศมูลค่าทรัพย์สินสุทธิ และการแก้ไขการคำนวณและประกาศมูลค่าทรัพย์สินสุทธิ เป็นต้น

1.4 มีระบบการจัดทำบัญชีอย่างถูกต้องเหมาะสม เป็นไปตามโครงการ กฎหมาย มาตรฐานการบัญชี และประกาศต่าง ๆ ของสำนักงาน

1.5 ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยพิจารณาจากการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสมเพียงพอต่อการสนับสนุนการประกอบธุรกิจ การป้องกัน การเข้าถึงข้อมูลและระบบคอมพิวเตอร์โดยผู้ไม่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้อง ความถูกต้องครบถ้วน และความน่าเชื่อถือของข้อมูล รวมถึงการทำงานของระบบคอมพิวเตอร์ได้อย่างต่อเนื่อง

1.6 ขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงานกำกับดูแล (compliance unit) โดยพิจารณาจากการติดตามประเมินระบบควบคุมภายใน และการจัดทำแผนการกำกับดูแลและตรวจสอบครอบคลุมการปฏิบัติงานที่สำคัญครบทุกด้าน มีการกำกับดูแลและการ

ตรวจสอบตามแผน และการจัดทำรายงานเพื่อเสนอคณะกรรมการ บริษัท และการติดตามแก้ไข เป็นต้น

1.7 การบริหารงานบุคคล โดยพิจารณาถึงการจัดสรรให้มี บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถอย่างพอเพียงที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. Portfolio Management Risk : พิจารณาความเสี่ยงด้านการจัดการลงทุนว่ามีระบบจัดการลงทุนอย่างรัดกุม และมีระบบบริหาร ความเสี่ยงของการจัดการลงทุนในด้านต่าง ๆ ว่ามีความเหมาะสมและมี ประสิทธิภาพเพียงพอที่จะเชื่อมั่นได้ว่าการจัดการลงทุนเพียงพอประกอบ วิชาชีพ โดยพิจารณาจากปัจจัยชี้วัด 2 ด้าน ได้แก่

2.1 มีการระบุประเภทความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการ ลงทุน และการวางมาตรการในการบริหารความเสี่ยง โดยจะต้อง ครอบคลุมทุกความเสี่ยง เช่น ความเสี่ยงจากความผันผวนของราคา ตลาด (market risk) ความเสี่ยงจากการไม่ได้รับชำระคืนเงินต้นและ ผลประโยชน์จากการลงทุน (credit risk) ความเสี่ยงด้านบริหารสภาพ คล่อง (liquidity risk) และความเสี่ยงจากการทำสัญญาที่ไม่สามารถเข้า บังคับได้ตามกฎหมาย (legal risk) เป็นต้น และมีการวางมาตรการและ กำหนดเครื่องมือในการวัดความเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจะต้องมีการ วิเคราะห์เป็นประจำสม่ำเสมอ หรือเมื่อมีเหตุการณ์ที่มีผลกระทบที่ สำคัญต่อการลงทุน

2.2 มีระบบจัดการลงทุนอย่างรัดกุม โดยกำหนดผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน กรณีที่มีคณะกรรมการลงทุน (“IC”) จะพิจารณาว่ามีข้อมูลประกอบการตัดสินใจลงทุนที่เพียงพอ ทันต่อเหตุการณ์ มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการคัดเลือกหลักทรัพย์และทบทุนอย่างสม่ำเสมอ โครงสร้างของ IC มีความขัดแย้งทางผลประโยชน์หรือไม่ มีบทบาทหน้าที่ในการควบคุมติดตามการจัดการลงทุนของผู้จัดการกองทุน และวิธีการในการติดตามและควบคุมดูแลผู้จัดการกองทุนให้ปฏิบัติตามนโยบายของ IC มีความเหมาะสมเพียงพอหรือไม่ เป็นต้น

3. Customer Relationship Risk : พิจารณาความเสี่ยงด้านการติดต่อกับผู้ลงทุนว่า ในการขายหน่วยลงทุนมีการให้คำแนะนำการลงทุนที่ถูกต้องและเพียงพอ และมีระบบการรับคำสั่งซื้อขายหน่วยลงทุนที่มีประสิทธิภาพ และมีระบบในการจัดการกับข้อร้องเรียนของลูกค้า โดยพิจารณาจากปัจจัยชี้วัด 3 ด้าน ได้แก่

3.1 ในการขายหน่วยลงทุน มีการเปิดเผยข้อมูลและการให้ความรู้แก่ผู้ลงทุน มีมาตรฐานการให้คำแนะนำ มีการเปิดเผยข้อมูลที่เพียงพอเกี่ยวกับลูกค้าในการตัดสินใจลงทุน มีเอกสารประกอบการให้คำแนะนำครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน รวมถึงการให้คำแนะนำต้องคำนึงถึงลักษณะของลูกค้า กรณีให้คำแนะนำเฉพาะต้องทำความรู้จักผู้ลงทุน (know your customer) และให้คำแนะนำที่เหมาะสมกับผู้ลงทุน (suitability) มีการให้ความรู้แก่ผู้ลงทุนและตัวแทนสนับสนุนการขาย

เป็นต้น และมีการดูแลติดตามตัวแทนสนับสนุนการขายให้ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย

3.2 ระบบการขายและรับซื้อคืนหน่วยลงทุน ระบบการรับลูกค้า วิธีการรับลูกค้า และการให้คำแนะนำ โดยพิจารณาจากการกำหนดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบดูแลการติดต่อกับลูกค้า และการจัดให้มีระบบการรับคำสั่งซื้อขายหน่วยลงทุนและจัดสรรหน่วยลงทุนอย่างรัดกุม เป็นต้น

3.3 มีระบบในการจัดการเรื่องร้องเรียนของลูกค้า เช่น มีระบบในการรับซื้อร้องเรียนโดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ มีการกำหนดขั้นตอนการรับซื้อร้องเรียนไว้อย่างชัดเจนและสะดวก มีความเป็นธรรมในการจัดการกับข้อร้องเรียน มีการรายงานผู้บริหาร เป็นต้น

4. Prudential Risk : ความเสี่ยงด้านการดำเนินงานของผู้ถือหุ้นว่ามีความสามารถในการดำเนินธุรกิจได้ โดยไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อกองทุนรวม ในกรณีที่เกิด บลจ. อาจไม่สามารถดำรงคุณภาพในการจัดการกองทุนได้ตามปกติเนื่องจากการขาดเงินทุนในการดำเนินการ

นอกจากการประเมินความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นแล้ว สำนักงานจะประเมินถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นต่อลูกค้าและระบบ (impact factors) ว่าจะมีมากน้อยเพียงใดหากเกิดกรณีที่เป็นความเสี่ยงขึ้น โดยปัจจัยที่วัดความรุนแรงของผลกระทบดังกล่าว ได้แก่ ส่วนแบ่งการตลาดในการบริหารจัดการกองทุน (market share) สัดส่วนจำนวนกองทุนและลูกค้าที่มีการซื้อขายหน่วยลงทุน (active customer)

โดยที่ข้อมูลต่าง ๆ ของ บลจ. ที่มีผลกระทบต่อ risk factors และ impact factors อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ดังนั้น สำนักงานจะมีการทบทวนการประเมินเป็นประจำ รวมทั้งจะมีการทบทวนใหม่เมื่อมีเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญ ต่อปัจจัยที่ใช้ในการประเมินข้างต้น

มาตรการกำกับดูแล บลจ. ที่มีความเสี่ยงสูงจากการประเมินตาม แนว RBA

ตามที่กล่าวข้างต้นว่า ในการดำเนินธุรกิจ บลจ. ต้องจัดให้มีระบบการปฏิบัติงานและการควบคุมที่ดี อย่างไรก็ตาม การจัดให้มีระบบงานที่ดี มีต้นทุนที่สูง ดังนั้น เพื่อให้ บลจ. ทุกแห่งมีคุณภาพและมาตรฐานการดำเนินงานที่ดี และเพื่อไม่ให้ บลจ. ที่มีระบบงานที่ดีมีความเสียเปรียบในเชิงการแข่งขันทางธุรกิจ สำนักงานจึงจะดำเนินการกับ บลจ. ที่ยังมีระบบงานไม่ได้มาตรฐานหรือไม่ ปฏิบัติตามกฎหมายหรือจรรยาบรรณที่ดีในการดำเนินธุรกิจอย่างเข้มงวด โดยสำนักงานจะใช้การประเมินตามแนว RBA ข้างต้นเป็นเครื่องมือหนึ่งในการประเมินความเสี่ยงในเรื่องดังกล่าวของ บลจ. โดยสำนักงานได้กำหนดแนวทางดำเนินการกับ บลจ. ที่มีความเสี่ยงสูงเป็น 2 ลักษณะ เรียงจากมาตรการที่มีความเข้มงวดจากน้อยไปมาก ดังต่อไปนี้

1. การให้แก้ไขปรับปรุงในด้านที่มีความเสี่ยงสูง

(1) เชิญผู้บริหารหรือคณะกรรมการของ บลจ. เข้าพบ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจให้ผู้บริหารของ บลจ. ให้ตระหนักถึงความสำคัญ

ของการจัดให้มีระบบการกำกับดูแลการปฏิบัติงานที่ดี และความคาดหวังที่สำนักงานมีต่อกรรมการหรือผู้บริหารในการจัดการ และควบคุมดูแลให้มีการปฏิบัติงานที่ดี และออกหนังสือสั่งการให้ บลจ. ดำเนินการแก้ไขจุดบกพร่องตามที่สำนักงานมีข้อสังเกต

(2) กำกับดูแล บลจ. เข้มงวดขึ้น โดยสำนักงานจะเข้าตรวจสอบที่ขึ้น (on-site) หรือให้ บลจ. ส่งรายงานเพิ่มเติมเป็นกรณีพิเศษ / รายงานผลการตรวจสอบการปฏิบัติงานที่ขึ้น (off-site) หรือให้ บลจ. จัดส่งแผนการตรวจสอบ และรายงานผลการตรวจสอบของหน่วยงานกำกับดูแลการปฏิบัติงานต่อสำนักงานทุกไตรมาส เป็นต้น

(3) กำหนดเงื่อนไขให้ บลจ. ต้องปรับปรุงขั้นตอนการดำเนินงาน และควบคุมการปฏิบัติงานในเรื่องที่สำคัญให้เหมาะสมและรัดกุมยิ่งขึ้น

2. การจำกัดการดำเนินธุรกิจ

เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้ลงทุนมีความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้นจาก บลจ. ที่มีระบบการกำกับดูแลการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการควบคุมภายในที่ไม่เพียงพอ สำนักงานอาจจะดำเนินการจำกัดการประกอบธุรกิจในระหว่างที่ บลจ. ยังมิได้มีการแก้ไขปรับปรุงระบบงานตามข้อสังเกตของสำนักงาน เช่น ห้ามมิให้ขยายการประกอบธุรกิจจัดการกองทุนรวม กองทุนส่วนบุคคล และกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ โดยมีให้มีการจัดตั้งกองทุนรวมกองใหม่ การบริหารจัดการกองทุนส่วนบุคคลให้กับลูกค้า

รายใหม่ การจดทะเบียนกองทุนและเพิ่มนายจ้างให้กับกองทุนสำรอง
เลี้ยงชีพ เป็นต้น

ภาคผนวก

ความรับผิดชอบของกรรมการของบริษัทหลักทรัพย์ตามกฎหมายหลัก
ที่เกี่ยวข้อง

1. พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ซึ่ง
แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
(ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551

มาตรา 83 มาตรา 89/25 มาตรา 274 มาตรา 275 มาตรา 281/2
มาตรา 283 มาตรา 285 ทวิ มาตรา 286 ทวิ มาตรา 300 มาตรา 301
มาตรา 305 มาตรา 306 มาตรา 307 มาตรา 308 มาตรา 309 มาตรา
310 มาตรา 311 มาตรา 312 มาตรา 313 มาตรา 316

2. พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535

มาตรา 91 มาตรา 94 มาตรา 195 มาตรา 196 มาตรา 197 มาตรา 202
มาตรา 203 มาตรา 204 มาตรา 207 มาตรา 214 มาตรา 215 มาตรา
216 มาตรา 220 มาตรา 221 มาตรา 222

3. พระราชบัญญัติกำหนดความรับผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วน
จดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ
พ.ศ. 2499 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535

มาตรา 25 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 28 มาตรา 38 มาตรา 39
มาตรา 40 มาตรา 41 มาตรา 42

4. กฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 420 มาตรา 425 มาตรา 426 มาตรา 427 มาตรา 428 มาตรา
812 มาตรา 820 มาตรา 821 มาตรา 822 มาตรา 823 มาตรา 824
มาตรา 825 มาตรา 1112 มาตรา 1167

บรรณานุกรม

หนังสือ

พิเศษ เสตเสถียร. **ความรับผิดชอบของผู้บริหารบริษัทมหาชน.**
พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ วิญญูชน, 2536

สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. **ความรับผิดชอบของผู้บริหารกิจการทางแพ่ง
และทางอาญา.** พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2539

บทความ

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. **“รายงานการกำกับดูแลกิจการ”**
สิงหาคม 2544

ธนาคารแห่งประเทศไทย. **“คู่มือสำหรับกรรมการสถาบันการเงิน”**
ธันวาคม 2544

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์.

**“บทศึกษาเกี่ยวกับการเสริมสร้าง Good Corporate Governance
ของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย”** เมษายน 2542

The King Report on Corporate Governance, November 1994

Five top tips for company directors. Copy of the document can
be obtained from the Australian Securities & Investments
Commission,

<http://www.fido.asic.gov.au/fido/fido.nsf/byid/CA256AFA0080A5DECA256AFB0005128A>

THE COMBINED CODE : PRINCIPLES OF GOOD GOVERNANCE AND CODE OF BEST PRACTICE. Derived by the Committee on corporate Governance from the Committee's Final Report and from the Cadbury and Greenbury Reports – updated April 2002 Copy of the document can be obtained from the Financial Services Authority,

http://www.fsa.gov.uk/pubs/ukla/lr_comcode3.pdf

OECD PRINCIPLES OF CORPORATE GOVERNANCE Copy of the document can be obtained from the Organisation for Economic Co-operation and Development,

<http://www.oecd.org/pdf/M00008000/M00008299.pdf>

CORPORATE GOVERNANCE AND FINANCE IN EAST ASIA Copy of the document can be obtained from the Asian Development Bank (ADB),

http://www.adb.org/Documents/Books/Corporate_Governance/Vol1/default.asp

EXAMINATION OF GOVERNANCE FOR COLLECTIVE INVESTMENT SCHEMES Part I and II Copy of the document can

be obtained from the International Organization of Securities
Commissions (IOSCO)

<http://www.iosco.org/library/pubdocs/pdf/IOSCOPD219.pdf>

<http://www.iosco.org/library/pubdocs/pdf/IOSCOPD237.pdf>